

TÜRKİYE'DE SOLUN TARİHİNDEN

Cumhurbaşkanlığı Arşivi'nde
Bulunan Bir Belge:M.Suphi'nin
Örgütünde Bir Ajan

Karabekir'in 20 Aralık 1921 günü, Karst'an Ankara'ya kara'ya gönderdiği bu mektup, Bakû ve İstanbul örgütleri arasındaki ilişkiye ışık tutuyor. Bakû grubundan bir muhbirin (Süleyman Kadri, muhtemelen Ruslara eşir düşüp orada Komünist teşkilâtına giren bir askerdir!) Trabzon'daki 13. Tümen Komutanlığı'na teslim ettiği yazılar, İstanbul'dakilerin Bakû'den mâlî yardım istediklerini ortaya koymak-taymış.

Mektupta adları geçen, Mustafa Fazıl [Çun], Dr. Şefik Hüsnü [Değmer], Sadrettin [Celâl Antel], Kayserili İsmail Hakkı, Ahmet Cevdet [Cevat olmalı - Emre], [Vâlâ] Nurettin [Vânû] ve Nâzım Hikmet'in bu dönemdeki çalışmaları için, Mete Tunçay'ın Türkiye'de Sol Akımlar 1908-1925 adlı kitabına bakılabilir. Süleyman Nuri'nin ilginç yaşam öyküsü ise, yine onun Eski Sol Üstüne Yeni Bilgiler yapıtında yer almaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Arş.
Vesika No.: 420

ERKÂN-I HARBİYE-İ UMUMİYE RİYASETİNE

İkibuçuk ay evvel Kayserili İsmail Hakkı tarafından İstanbul'a gönderilen ve bu defa avdet eden Süleyman Kadri İstanbul'daki komünist grubundan Bâbiâli Caddesi'nde Doktor Şefik Hüsnü Bey ile Kadıköy İşçiler Birliği'nden Mustafa Fazıl tarafından Süleyman Nuri ve Kayserili İsmail Hakkı'ya yazılmış iki mektup ile gûya Lenin'e yazılmış mühürsüz ve imzasız Fransızca bir muhtırayı Trabzon'da Fırka 13 Kumandanlığı'na tevdi etmiştir. Fazıl mektubunda teşkilât parasızlık yüzünden inhi-lâl etmek üzere olduğunu, yardım olmazsa klubü kapatacağını beyan ile gönderilen kıymetli eşyadan hissesine bir şey verilmediğinden pek müşteki oluyor. Şefik Hüsnü de aynı ihtiyaçtan bahsediyor. İşçiler Birliği para getirmek için vesika vererek Kadri'yi murahhas tayin etmişlerdir. Her iki tarafın efkâr ve muhaberatından haber vermek suretiyle mektup eden Kadri muntazaman bizi haberdar etmesi tavsiye edilerek Trabzon'dan Batum'a tahrik edilmiştir. Batum'dan giden Süleyman Kadri Batum Türk Komünist Grubu'nun kauçuk mühürünü çal-dırarak Onüçüncü Fırka Kumandanlığı'na göndermiş-tir. Bu keyfiyetten dolayı komünistlerden Ahmet Cev-

det ile bunlara yanaşma Nurettin ve Nâzım Hikmet isimlerinde iki genç tevkif ve bilâhère serbest bırakılmışlar-dır. On gün evvel de Halil Paşa'nın yanına hususi emane-lerini Tiflis'e gitmiştir. Gerek Halil Paşa'dan ve gerekse Trabzon Komünist Teşkilâtından faydalı haberler vereceğini temin etmektedir. Fransızca muhtıranın hü-lâsası derdest-i arzdir. İstanbul'daki Komünist Teşkilâ-tına mensubiyetleri anlaşılan mezkûr Doktor Şefik Hüsnü Bey ile Mustafa Fazıl ve Kızıtaşı'nda sâdrısabık Kâmil Paşa konaklarında Sadrettin Beyler ve teşkilâtı hak-kında tetkikat icrasına müsaade buyurulması.

Şark Cephesi Kumandanı
KÂZIM KARABEKİR

Tarih		Mektup	
1921		1921	
A	D	1921	
1921			

İkbuçuk ay evvel Kayserili İsmail Hakkı tarafından İstanbul'a gönderilen ve bu defa avdet eden Süleyman Kadri İstanbul'daki komünist grubundan Bâbiâli Caddesi'nde Doktor Şefik Hüsnü Bey ile Kadıköy İşçiler Birliği'nden Mustafa Fazıl tarafından Süleyman Nuri ve Kayserili İsmail Hakkı'ya yazılmış iki mektup ile gûya Lenin'e yazılmış mühürsüz ve imzasız Fransızca bir muhtırayı Trabzon'da Fırka 13 Kumandanlığı'na tevdi etmiştir. Fazıl mektubunda teşkilât parasızlık yüzünden inhi-lâl etmek üzere olduğunu, yardım olmazsa klubü kapatacağını beyan ile gönderilen kıymetli eşyadan hissesine bir şey verilmediğinden pek müşteki oluyor. Şefik Hüsnü de aynı ihtiyaçtan bahsediyor. İşçiler Birliği para getirmek için vesika vererek Kadri'yi murahhas tayin etmişlerdir. Her iki tarafın efkâr ve muhaberatından haber vermek suretiyle mektup eden Kadri muntazaman bizi haberdar etmesi tavsiye edilerek Trabzon'dan Batum'a tahrik edilmiştir. Batum'dan giden Süleyman Kadri Batum Türk Komünist Grubu'nun kauçuk mühürünü çal-dırarak Onüçüncü Fırka Kumandanlığı'na göndermiş-tir. Bu keyfiyetten dolayı komünistlerden Ahmet Cev-

Şefik Hüsnü Bey'e yazılmış mektupun bir nüshasını Trabzon'da Fırka 13 Kumandanlığı'na tevdi etmiştir. Fazıl mektubunda teşkilât parasızlık yüzünden inhi-lâl etmek üzere olduğunu, yardım olmazsa klubü kapatacağını beyan ile gönderilen kıymetli eşyadan hissesine bir şey verilmediğinden pek müşteki oluyor. Şefik Hüsnü de aynı ihtiyaçtan bahsediyor. İşçiler Birliği para getirmek için vesika vererek Kadri'yi murahhas tayin etmişlerdir. Her iki tarafın efkâr ve muhaberatından haber vermek suretiyle mektup eden Kadri muntazaman bizi haberdar etmesi tavsiye edilerek Trabzon'dan Batum'a tahrik edilmiştir. Batum'dan giden Süleyman Kadri Batum Türk Komünist Grubu'nun kauçuk mühürünü çal-dırarak Onüçüncü Fırka Kumandanlığı'na göndermiş-tir. Bu keyfiyetten dolayı komünistlerden Ahmet Cev-